

به دلیل اهمیت فعالیتهای مربوط به نفت، گاز و پتروشیمی در اقتصاد کشور، یک فصل جدا از فصلهای معدن و صنعت به اطلاعات آماری این رشته از فعالیت در سالنامه آماری استان اختصاص یافته است.

با استخراج نفت و گاز از اولین چاه نفت در مسجد سلیمان در سال ۱۲۸۷ هجری شمسی (۱۹۰۸ میلادی) فعالیت صنعت نفت در ایران آغاز شده و آمارهایی نیز از زمان مزبور گرد آوری شده است.

پس از ملی شدن صنعت نفت در اسفند ۱۳۲۹ شرکت ملی نفت ایران آمارهای وسیعتری را منتشر کرده است. پس از تاسیس شرکت ملی گاز ایران در اسفند ۱۳۴۴ و شرکت ملی گاز مایع ایران در سال ۱۳۶۶ این دو شرکت نیز به ترتیب آمارهایی در زمینه گاز طبیعی و گاز مایع گردآوری و ارائه کرده اند. اطلاعات مندرج در جداول این فصل از آمارهای موجود در شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی استان و شرکت ملی گاز استان که به صورت ثبتي تهیه می گردد آورده شده است.

تعاریف و مفاهیم به کار رفته در این فصل به شرح زیر است:

□ نفت خام:

نفت خام آمیزه ای است پیچیده از ترکیبات هیدروکربوری که از مخازن طبیعی نفت در زیر زمین، در بعضی از نقاط دنیا استخراج می شود. نفت خام به طور عمده متشکل از ترکیبات اشباع و غیر اشباع هیدروکربورهای آلیفاتیک و بعضاً آروماتیک می باشد. بجز هیدروژن و کربن که دو عنصر اصلی تشکیل دهنده نفت خام به شمار می روند، عناصر دیگری مانند ازت، اکسیژن، گوگرد و فلزاتی چون نیکل، سدیم، وانادیم و آهن به مقدار کم در آن وجود دارند. به همین جهت، نفت خام از نظر ویژگیهای فیزیکی و شیمیایی بسیار متغیر است.

□ نفت سفید:

نفت سفید برشی از نفت خام و متشکل از سه هیدروکربور پارافینی، نفتینی و آروماتیکی می باشد. این فرآورده به عنوان سوخت گرمایشی و سوخت مراکز حرارتی به کار می رود و یکی از مواد اصلی تشکیل دهنده سوخت جت است.

□ **نفت کوره:**

نفت کوره از بازمانده تقطیر نفت خام در برجهای تقطیر پالایشگاه به دست می آید. این فرآورده به سبب دارا بودن هیدروکربورهای سنگین، به آسانی نمی سوزد و یکی از سوختههای عمده کشتیها و واحدهای بزرگ صنعتی از جمله نیروگاههای برق به شمار می رود.

□ **نفت گاز:**

نفت گاز فرآورده ای است که بعد از برش نفت سفید به دست می آید و به عنوان سوخت ماشین آلات کشاورزی و صنعتی و سوخت تعدادی از وسایل نقلیه عمومی و تاسیسات حرارتی به کار می رود.

□ **بنزین موتور:**

بنزین موتور آمیزه ای است که هیدروکربورهای به طور عمده حلقوی و ایزو مره با نسبتهای متفاوت که برای افزایش درجه آرام سوزی، برخی از ترکیبات آلی به آن اضافه می شود.

□ **گاز طبیعی (گاز غنی):**

گاز تولیدی از منابع نفتی و گازی را گاز طبیعی یا گاز غنی می گویند که به صورت "کلاهدک"، "همراه با نفت" (مانند گاز منطقه آغاچاری) و "مستقل" (نظیر گاز سرخس و سرخون) قابل دسترسی می باشد.

□ **گاز سبک:**

گاز غنی (طبیعی) پس از طی مراحل جدا سازی و پالایش، به گاز سبک تبدیل می شود. منظور از جداسازی، جدا کردن مایعات و مایعانات گازی از گاز غنی است.

□ **گاز مایع:**

گاز مایع مخلوطی است از پروپان و بوتان نرمال که در اثر شرایط محیط و مصرف، نسبت حجمی این دو ماده در مخلوط تغییر می یابد و در تحت فشار حدود ۱۱۰ - ۱۰۰۰ پوند بر اینچ مربع به صورت مایع در می آید.

□ **مشترک گاز:**

عبارت است از شخص حقیقی یا حقوقی که طبق روش پذیرش متقاضیان گاز پس از تحویل مدارک مورد نظر و پرداخت حقوق و هزینه های متعلقه، مشخصاتش در دفتر پذیرش اشتراک ثبت شده و شماره اشتراک به وی اختصاص یافته باشد.

□ **مصرف کننده گاز:**

به مشترکینی اطلاق می گردد که جریان گاز آنها پس از طی مراحل اشتراک پذیری راه اندازی شده باشد.

□ **انشعاب گاز:**

به خطوطی که جهت ارسال گاز از خطوط انتقال، خطوط تغذیه و شبکه تا ایستگاه اختصاصی مشترک نصب می شود انشعاب اطلاق می گردد.

۱-۶- مصرف انواع فرآورده های نفتی

سال و شهرستان	گاز مایع (تن)	سوختهای هواپیما (متر مکعب)	بنزین (هزار لیتر)	نفت سفید (هزار لیتر)
.....۱۳۷۰	-	-	۲۳۱۳۹۲	۳۴۶۷۳۹
..... ۱۳۷۵	-	-	۲۸۴۰۸۰	۲۵۴۳۵۰
..... ۱۳۸۰	۲۸۷۳۷	-	۳۰۷۶۶۵	۱۹۰۷۸۴
.....۱۳۸۳	۱۹۱۲۴۱	۱۹۲۲	۴۰۸۱۹۹	۲۳۲۰۹۴
.....۱۳۸۴	۳۵۷۳۳	۰	۴۳۱۹۷۱	۱۵۷۰۱۴
.....۱۳۸۵	۳۴۲۴۸	۱۸	۵۳۴۰۶۴	۱۵۱۵۲۵
.....۱۳۸۶	۳۳۵۰۱	-	۴۳۴۳۰۶	۱۴۳۰۷۸
.....۱۳۸۷	۳۸۱۸۰	۱۵۶	۴۶۸۲۹۱	۱۱۸۶۰۹
..... آشتیان	۹۴۲	۰	۷۱۷۶	۲۶۸۱
..... اراک	۱۸۸۵۱	۱۵۶	۲۱۷۳۷۹	۶۰۹۹۶
..... تفرش	۱۲۶۳	۰	۸۰۰۱	۳۹۸۸
..... خمین	۲۱۲۹	۰	۳۴۷۳۴	۱۴۹۰۰
..... خنداب	۰	۰	۳۷۹۰	۳۳۰
..... دلیجان	۲۱۲۸	۰	۳۳۷۶۲	۵۲۲۸
..... زرنديه	۰	۰	۳۹۵۰۹	۵۲۶
..... ساوه	۹۷۷۵	۰	۹۰۲۵۰	۲۷۶۷۸
..... شازند	۲۶۹۵	۰	۱۳۹۹۴	۵۴۸
..... کمیجان	۰	۰	۶۳۳۸	۶۰۸
..... محلات	۳۹۷	۰	۱۳۳۵۹	۱۱۲۶

۱-۶- مصرف انواع فرآورده های نفتی (دنباله)

سال و شهرستان	نفث گاز (هزار لیتر)	نفث کوره (هزار لیتر)	روغنهای موتور و صنعتی (۲) (هزار لیتر)	قیر (تن)(۲)	سایر فرآورده ها (هزار لیتر)(۱)
.....۱۳۷۰	۷۲۴۶۱۷	۲۹۶۵۹۰	۲۵۵۷	-	۲۸۹
..... ۱۳۷۵	۷۸۶۷۳۶	۲۷۵۰۲۱	۳۴۵۸	-	۴۳۴۵۲۵
.....۱۳۸۰	۶۶۴۹۷۷	۸۲۲۹۸۲	۶۷۲۱	۸۲۲۰۷	۲۴۶۲
.....۱۳۸۳	۷۶۴۲۶۲	۹۳۰۹۳۲	-	۳۴۱۳۳۲	۱۳۸۱۱۵۷
.....۱۳۸۴	۷۱۹۹۳۱	۷۶۹۲۷۸	-	.	۲۲۳۷
.....۱۳۸۵	۸۴۱۶۹۴	۸۶۷۴۲۴	-	.	۶۶۷۸۲۳
..... ۱۳۸۶ (۳)	۸۴۲۱۶۴	۱۷۰۸۰۴	-	-	۱۳۰۲۹۲
.....۱۳۸۷	۱۱۳۷۳۵۳	۱۱۹۵۳۱۱	-	-	۵۷۰۲۳۵
.....آشتیان	۶۳۷۱	۱۲۰	-	-	.
.....اراک	۳۹۳۴۵۱	۳۱۶۴	-	-	۵۶۷۴۶۰
.....تفرش	۷۲۹۸	۱۵۶	-	-	.
.....خمین	۶۱۵۱۷	۱۳۰۲۲	-	-	.
.....خنداب	۴۶۱۸	.	-	-	.
.....دلیجان	۸۵۳۵۳	۲۹۳۵۲	-	-	.
.....زرندی	۸۵۰۰۶	.	-	-	.
.....ساوه	۴۵۲۲۶۲	۹۰۵۹۰	-	-	۲۷۷۵
.....شازند	۲۳۰۹۹	۱۰۵۸۷۳۹	-	-	.
.....کمیجان	۶۴۴۶	.	-	-	.
.....محلات	۱۱۹۳۲	۱۶۸	-	-	.

(۱) سایر فرآورده ها، شامل لوبیکات، گوگرد و حلالها می باشد و مربوط به منطقه اراک است.

(۲) روغنهای موتور و قیر به بخش خصوصی واگذار شده است.

(۳) بر اساس چهار ناحیه اراک، ساوه، خمین و دلیجان جمع آوری شده است.

مأخذ: شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران - منطقه اراک .

۲-۶- تعداد مخازن و جایگاههای فروش مواد سوختی

تعداد جایگاه			مخازن مواد سوختی		سال و شهرستان
خصوصی	دولتی	جمع	ظرفیت (لیتر)	تعداد	
۲۵	۵	۳۰	۴۸۲۴۴۰۰	۱۰۷۱۳۷۰
۳۰	۵	۳۵	۵۵۱۷۴۰۰	۱۲۲ ۱۳۷۵
۳۳	۵	۳۸	۶۱۰۲۴۰۰	۱۳۵۱۳۸۰
۵۲	۶	۵۸	۹۴۶۰۵۰۰	۲۴۰۱۳۸۳
۵۶	۶	۶۲	۹۷۱۳۵۰۰	۲۴۷۱۳۸۴
۵۴	۶	۶۰	۸۱۱۶۰۰۰	۱۹۳۱۳۸۵
۵۶	۵	۶۲	۸۳۸۰۳۰۰	۱۹۹(۱)۱۳۸۶
۵۷	۵	۰	۸۳۴۱۳۰۰	۱۹۸ (۱)۱۳۸۷
۱	۰	۰	۱۳۴۶۰۰	۳ آشتیان
۱۷	۱	۰	۲۳۲۷۷۰۰	۵۲ اراک
۴	۰	۰	۳۰۷۸۰۰	۹ تفرش
۶	۱	۰	۹۵۱۶۰۰	۲۱ خمین
۱	۰	۰	۱۲۸۲۰۰	۳ خنداب
۵	۰	۰	۶۰۴۶۰۰	۱۳ دلپجان
۹	۰	۰	۱۱۴۰۶۰۰	۳۱ زرنندیه
۷	۲	۰	۱۳۷۸۲۰۰	۳۴ ساوه
۵	۱	۰	۱۰۷۲۶۰۰	۲۴ شازند
۱	۰	۰	۱۱۹۰۰۰	۳ کمپجان
۱	۰	۰	۱۷۶۴۰۰	۵ محلات

۲-۶- تعداد مخازن و جایگاههای فروش مواد سوختی (دنباله)

تعداد شعب فروش	تعداد پمپ			سال و شهرستان
	نفت	نفت گاز	بنزین	
۸۴۲	۵۹	۱۹	۵۶۱۳۷۰
۸۲۰	۶۵	۲۱	۶۳ ۱۳۷۵
۷۵۲	۱۵۲	۳۷	۱۸۱۱۳۸۰
۸۰۷	۱۸۱	۱۸	۲۴۷۱۳۸۳
۸۱۱	۱۸۹	۱۸	۲۷۰۱۳۸۴
۷۸۳	۱۷۶	۰	۲۷۵۱۳۸۵
۶۸۶	۱۸۱	۱	۳۰۶(۱)۱۳۸۶
۶۲۵	۱۸۶	۱۰	۳۰۶(۱)۱۳۸۷
۰	۰	۰	۰آشتیان...
۰	۹۷	۳	۱۶۷اراک
۰	۰	۰	۰تفرش
۰	۱۵	۳	۲۷خمین
۰	۰	۰	۰خنداب
۰	۱۵	۰	۳۱دلیجان
۰	۰	۰	۰زرنديه
۰	۵۹	۴	۸۱ساوه
۰	۰	۰	۰شازند
۰	۰	۰	۰کمیجان
۰	۰	۰	۰محلات

(۱) اطلاعات بر اساس چهار ناحیه اراک- ساوه- خمین و دلیجان ارائه شده است.

مأخذ: شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران - منطقه اراک

۳-۶- تعداد شهرها و روستاهای گاز رسانی شده و تعداد انواع انشعاب ، تعداد مصرف کننده و مقدار مصرف گاز طبیعی

سال و شهرستان	تعداد انشعاب		تعداد روستاهای گاز رسانی شده	تعداد شهرهای گاز رسانی شده	
	خانگی - تجاری	جمع			
.....۱۳۷۰	۳۶۰۳۲	۳۶۰۶۹	۲	۵	
..... ۱۳۷۵	۷۴۴۶۶	۷۴۵۴۸	۳	۹	
.....۱۳۸۰	۱۰۷۹۰۸	۱۰۸۱۶۵	۱۲	۱۴	
.....۱۳۸۳	۱۳۵۹۳۵	۱۳۶۴۶۳	۶۹	۲۲	
.....۱۳۸۴	۱۴۲۸۴۶	۱۴۳۵۹۴	۹۵	۲۲	
.....۱۳۸۵	۱۵۷۳۶۸	۱۵۸۲۸۳	۱۶۴	۲۲	
.....۱۳۸۶	۱۶۸۱۸۳	۱۶۹۱۲۴	۲۲۶	۲۳	
.....۱۳۸۷	۱۳۰۳۰	۱۳۰۹۴	۶۹	۲۷	
.....آشتیان...	۱۲۶۵	۱۲۶۵	۳	۱	
.....اراک	۱۷۵۹	۱۷۶۷	۹	۵	
.....تفرش	۶۴۴	۶۵۱	۵	۲	
.....خمین	۲۱۴۵	۲۱۴۵	۱۳	۲	
.....خنداب	۱۲۳۷	۱۲۳۷	۷	۱	
.....دلیجان	۶۲۷	۶۲۷	۵	۲	
.....زرندیه	۴۶۵	۴۶۵	۳	۵	
.....ساوه	۱۸۴۳	۱۸۹۲	۴	۳	
.....شازند	۲۳۲۱	۲۳۲۱	۱۲	۲	
.....کمیجان	۲۷۶	۲۷۶	۳	۲	
.....محلات	۴۴۸	۴۴۸	۵	۲	

۳-۶- تعداد شهرها و روستاهای گاز رسانی شده و تعداد انواع انشعاب، تعداد مصرف کننده و مقدار مصرف گاز طبیعی (دنباله)

مصرف گاز طبیعی (هزار متر مکعب)	تعداد مصرف کننده			سال و شهرستان
	صنعتی	تجاری	خانگی	
۱۰۵۰۰۰۰	۲۷	۸۶۷	۲۶۸۵۸۱۳۷۰
۱۱۳۹۰۰۰	۴۷	۱۴۰۷	۸۹۵۱۵ ۱۳۷۵
۲۰۲۹۰۰۰	۲۰۵	۶۳۶۱	۱۳۹۳۲۵۱۳۸۰
۳۲۲۰۰۰۰	۵۶۷	۸۹۴۶	۱۸۶۵۷۴۱۳۸۳
۳۶۴۱۰۰۰	۷۹۶	۱۰۰۳۶	۲۰۵۷۳۸۱۳۸۴
۳۷۰۰۰۰۰	۱۱۱۲	۱۱۴۶۸	۲۲۹۳۰۰۱۳۸۵
۴۰۷۰۰۰۰	۱۳۶۰	۱۲۹۸۵	۲۴۹۴۹۱۱۳۸۶
۴۱۷۷۶۲۶	۱۵۴	۱۲۵۵	۲۵۷۵۲۱۳۸۷
۲۰۳۱۵	۳	۲۳	۱۱۸۲ آشتیان
۲۷۹۸۳۹۵	۸۶	۴۶۸	۷۴۸۳ اراک
۴۶۵۲۸	۹	۶۸	۱۸۶۷ تفرش
۱۰۷۷۲۶	۳	۸۱	۲۵۷۳ خمین
۴۷۰۲۸	۱	۱۰	۱۳۷۵ خنداب
۹۵۰۹۲	۱۹	۷۰	۱۴۶۰ دلیجان
۶۲۸۲۲	۸	۵۸	۷۳۰ زرندیه
۸۱۲۱۵۷	۵	۳۱۲	۳۹۶۹ ساوه
۱۰۳۸۷۹	۰	۴۱	۲۸۰۶ شازند
۲۰۵۶۹	۴	۵۳	۱۲۲۶ کمیجان
۶۳۱۱۵	۱۶	۷۱	۱۰۸۱ محلات

ماخذ: شرکت ملی گاز ایران - منطقه اراک

